خبر

ایران امام‌رضایی می‌شود

عباس حیدری، مسئول ستاد مردمی برگزاری اجتماع امام رضایی‌ها اعلام کرد: این مراسم معنوی و مردمی علاوه بر تهران، در شهرهای ارومیه، مشهد، ساری، کرمان، رشت، اردبیل، همدان و قزوین نیز برگزار خواهد شد.

در ارومیه این جشن روز چهارشنبه ۱۷اردیبهشت از ساعت ۱۸ در بوستان ئللر باغی برگزار می‌شود. مشهد مقدس نیز روز پنجشنبه ۱۸اردیبهشت از ساعت ۱۶ میزبان جشن خانوادگی همراه با مواکب پذیرایی در مسیر بهشت خیابان امام رضا(ع) خواهد بود.

در همان روز، ساری از ساعت ۱۹ در بوستان ولایت، کرمان از ساعت ۱۹:۳۰ در میدان آیینی شورا، رشت از ساعت ۱۹ در میدان شهرداری، اردبیل از ساعت ۱۵:۳۰ در باغ بهشت شورابیل و همدان از ساعت ۱۵:۳۰ در میدان امام خمینی(ره) میزبان این اجتماع خواهند بود. در قزوین نیز این مراسم روز جمعه ۱۹اردیبهشت از ساعت ۱۵ در بوستان مادر و کودک برگزار می‌شود. این اجتماع در تهران نیز جمعه ۱۹اردیبهشت از ساعت ۱۶ تا ۲۲ در مسیر میدان هفت تیر تا میدان ولیعصر و بلوار کشاورز با موکب‌های پذیرایی و شهربازی برپا خواهد شد.

میراث مشترک ایرانیان و اهل بیت(ع)

دکتر مصطفی صادقی‌کاشانی معتقد است بهترین راه دوری از اختلاف، تمرکز بر مشترکات و تقویت روحیه مدارا و احترام متقابل است

علی مظاهری
جام جم‌آنلاین

با استاد نام‌آشنا و محقق تاریخ اسلام دکتر مصطفی صادقی‌کاشانی درباره زیست مسالمت‌آمیز ادیان در ایران برحسب سیره اهل بیت(ع) و مداراگری امامان شیعه با اهل زمانه‌شان به گفت‌وگو پرداخته‌ایم که می‌توان فرازهایی از آن را برجسته کرد به این شرح:

***باید آموزش و آگاهی‌بخشی درباره تاریخ همزیستی ادیان و مذاهب در ایران در مدارس و رسانه‌ها تقویت شود.**

***گفت‌وگوهای بین‌فرهنگی و بین‌مذهبی با هدف شناخت مشترکات و رفع سوءتفاهم‌ها برگزار گردد.**

***پژوهش‌های علمی درباره ریشه‌های تعصب و راهکارهای مقابله با آن حمایت شوند.**

***آثار و منابع معتبر درباره سیره اهل بیت(ع) و تاریخ ادیان در دسترس عموم قرار گیرد تا مردم با نمونه‌های واقعی مدارا و همزیستی آشنا شوند.**

این قلم، مصاحبه را با این یادآورد آغاز کرد که همدان (شهری که در آن بالیده‌ام) ویژگی مهمی دارد که مشابه آن را در برخی شهرهای دیگر ایران مانند اصفهان و زاهدان نیز می‌توان دید و آن همزیستی ادیان بزرگ ابراهیمی مانند مسیحیت و یهودیت و شماری از آیین‌های کهن در کنار مسلمانان است. پیروان این ادیان از دیرباز در کنار یکدیگر زندگی کرده‌اند. برای مثال کلیساهایی از عصر یزدگرد در همدان وجود دارد و چندین پیامبر یهودی از جمله حَیقوق نبی در این شهر مدفونند. این پیشینه فرهنگی و تاریخی نشان می‌دهد همواره ادیان مختلف زیر سایه ایران و فرهنگ ایرانی با یکدیگر زیسته‌اند. حال می‌رسیم به پرسش آغازین که آن را با هم می‌خوانیم.

تفرقه‌افکنی‌هایی که امروز شاهد آن هستیم، به نظر می‌رسد بیشتر جنبه‌ای مصنوعی و وارداتی دارد. زیرا تاریخی به این غنایی و با چنین ویژگی‌هایی پذیرش و مدارا را در خود پرورانده است. این سؤال پیش می‌آید که ریشه این پذیرش در کجاست؟

واقعا نمی‌دانم اینها از کجا آمده‌اند اما شاید ریشه در تفکر جاهلی داشته باشند. قرآن نیز حمیت جاهلی (تعصب) را نکوهش می‌کند و به نظر من یکی از مسائل مهمی که گرفتار آن هستیم، تعصبات فرقه‌ای است. هیچ‌کس نگفته کسی باید از اعتقاداتش دست بردارد اما تعصبی که باعث شود انسان نسبت به دیگران حقیقت و انصاف را فراموش کند، مردود و نامطلوب است. در زندگی اهل بیت(ع) و پیامبران نیز چنین بوده. آنان مردم را به معنویت دعوت می‌کردند و از تعصبات بی‌جا پرهیز داشتند. اکنون آیه یا روایتی در ذهن ندارم که شاهدی بیاورم اما همین آیه مربوط به جاهلیت به مسلمانان می‌گوید «جَعَلَ الَّذینَ کَفَرُوا فی قُلُوبِهِمُ الْحَمِیةَ حَمِیه الْجاهِلِیه/ از تعصبات جاهلی دوری کنید». خداوند نیز چنین می‌گوید و معلوم است تعصب خوب نیست. حتی اگر فرقه‌ای بر حق باشد، اگر نسبت به دیگران بی‌انصافی کند، پذیرفته نیست.

شیعه و سنی در کنار هم زندگی کرده‌اند. در مراکز دینی عراق و دیگر کشورها هم اکنون زیست مسالمت‌آمیز وجود دارد. برای مثال در اصفهان دوره صفویه، یهودیان و مسلمانان با هم زندگی می‌کردند. اکنون نیز در شهرهای دیگر ایران، زرتشتیان هرچند کم اما حضور دارند و با آنان با مدارا رفتار می‌شود. اینها با مدارا و دوستی زندگی می‌کنند. هر کسی هم عقیده خودش را دارد. برخی افراد معتقدند همه باید مانند خود آنها فکر کنند اما این نگاه یکی از آفات زندگی ماست که در سیره بزرگان و اولیای الهی و شخصیت‌های فرهیخته وجود نداشته و ندارد.

در طول دوران تاریخی ایران و دوران اسلامی شاهد احترام این فرهنگ به انسان با ویژگی‌هایی والا هستیم. در اسلام که کامل‌ترین دین است نیز آن را می‌بینیم. در فرهنگ ما ارزش‌های انسانی برتر از اختلافات مذهبی دانسته می‌شود. آیا در ایران برخوردهای فرقه‌ای شدید وجود داشته است؟

در تاریخ اسلام، وقتی پیامبر(ص) به یثرب هجرت کرد یهودیان حضور داشتند و قرآن نیز درباره آنان سخن گفته. تا جایی که از تاریخ اسلام و اهل بیت(ع) اطلاع دارم می‌بینیم این زندگی مسالمت‌آمیز وجود داشته، مگر این‌که گروهی تخطی کرده باشند. مثلا در زمان امیرالمومنین(ع) کسانی بودند که با امام یا حکومت مرکزی مخالفت داشتند و می‌خواستند ناامنی و اغتشاش ایجاد کنند که امام ناگزیر از برخورد شد. خوارج تا پیش از رویارویی نظامی با حکومت از سوی امام و حکومت تحمل می‌شدند. مسیحیانی که مسأله مباهله را پیش آوردند پس از آن با پیامبر(ص) و مسلمانان در کنار هم با صلح و مدارا زندگی می‌کردند.

در کتاب‌های تاریخ و حدیث آمده که زندگی پیامبر(ص) با دیگر ادیان مسالمت‌آمیز بوده، مگر آن‌که گروهی از یهودیان پیمان‌شکنی یا ایجاد ناامنی کرده باشند. در قرآن آمده که یهودیان بدترین دشمن مسلمانان بودند. برای مثال پیامبر(ص) با یهودیان تنها به دلیل پیمان‌شکنی آنان درگیر شد. وگرنه همیشه زندگی مسالمت‌آمیز بین‌شان برقرار بوده.

منازعات فرقه‌ای همواره بر هویت و باورهای مذهبی تأثیر داشته و سودی جز زیان برای جامعه و بهره‌برداری دشمنان نداشته است.

برای پرهیز از تفرقه باید بر مشترکات تأکید کنیم. اگر بر مشترکات‌مان تأکید و روی آنها کار کنیم، بسیاری از مشکلات حل می‌شود.

> **برای پرهیز از تفرقه باید بر مشترکات تأکید کنیم. اگر بر مشترکات‌مان تأکید و روی آنها کار کنیم، بسیاری از مشکلات حل می‌شود**

حتی اگر دو نفر با هم اختلاف داشته باشند، اگر مشترکات را ببینند مشکلات کمتر می‌شود. اهل سنت به اهل بیت احترام می‌گذارند و تنها برخی افراد تفرقه‌جو استثنا هستند که خود اهل سنت هم به آنها اعتنایی ندارند. بنابراین ورود به مسائل اختلافی ضرورتی ندارد و انسان فرهیخته چنین کاری نمی‌کند. بهترین راه، تکیه بر مشترکات است که کم هم نیست.

اهل سنت احترام اهل بیت را دارند و این برای شیعیان یک امتیاز است که آنها نسبت به بزرگان دینی ما با احترام نگاه می‌کنند. هرچند که آنها را به لحاظ سیاسی خلیفه نمی‌دانند.

به مشترکات اشاره کردید. به پژوهشی از شما با عنوان آگاهی شیعه از امامان خود اشاره کنم. به‌نظر می‌آید ما هرچه بیشتر به این خاندان نزدیک شویم مشکلات تفرقه‌گرایانه کمتر می‌شود.

وقتی شرایط مناسب نبوده که امامت خود را به‌صورت رسمی اعلام کنند، با توجه به شرایط سخن می‌گفتند و مخالفان فکری را در نظر می‌گرفتند و مراعات دوره و زمان را می‌کردند تا موجب تحریک و برآشفتگی جامعه یا دشمنان شیعه نشوند. به همین دلیل، شیعیان نیز با احتیاط رفتار می‌کردند تا اگر حادثه‌ای برای امام پیش آمد، دچار مشکل نشوند. براساس آنچه شما گفتید، امام صادق(ع) حتی با زندیق‌ها نیز مناظره می‌کرد. هیچ‌گاه کسی را طرد نمی‌کرد. با او گفت‌وگو می‌کرد. چه به نتیجه برسد چه نرسد. این سیره اهل بیت(ع) است.

اکنون در دوره آخرالزمان به‌سر می‌بریم و رویکرد مردم به تحلیل حوادث و نشانه‌ها جلب شده اما باید توجه داشت که هر نشانه و حادثه‌ای را نباید به ظهور نسبت داد. برخی افراد از این موضوع سوءاستفاده می‌کنند و با انتشار مطالب نادرست در فضای مجازی، دنبال جذب فالوئر هستند. شما در این راستا پژوهش‌هایی دارید. زحمت بکشید با اشاراتی روشنگری بفرمایید.

اینها مثل همان نزاع‌های فرقه‌ای است که برخی افراد به سوءاستفاده می‌پردازند و به حقایق توجه نمی‌کنند. در این فضا نیز برخی دکان باز کرده‌اند. مرحوم شهید سیدنصرالله صحبتی در این مورد دارد و می‌گوید بعضی‌ها کتاب‌هایی چاپ کرده و از این موضوع نان خورده‌اند و من هم دیدم که مطالب این چنینی را پخش می‌کنند تا در فضای مجازی عده‌ای را دنبال خودشان بکشانند. در صورتی که هرگز چنین نیست و خیلی از این مسائل را نباید سرخود طرح کرد و راجع به آنها نظر داد. زیرا همان جوری که برای ما توقیت ممنوع است و مشخص کردن وقت ظهور را صراحتا منع فرموده‌اند و اهل بیت(ع) تأکید داشته‌اند که برای ظهور وقت تعیین نکنید. از سوی دیگر این سخن‌ها را ائمه یا به این شکل که گفته می‌شود نفرموده‌اند. برداشت عده‌ای گاهی نادرست یا نارواست. زیرا سراغ احادیث ضعیف رفته‌اند و این شبیه همان توقیتی می‌شود که منع شده تا ما مطالبی را به این شکل قاطع درباره ظهور و نشانگانش بیان کنیم.

تأکید می‌کنم که بسیاری از این مسائل برای ما ممنوع است و ائمه نیز فرموده‌اند زمان ظهور را تعیین نکنید. بسیاری از احادیث در این زمینه ضعیف هستند و نباید به هر خبری اعتماد کرد.

آیا می‌توان معیاری به‌دست داد که مخاطب دنبال هر ادعا و صدایی نرود. مثلا کتاب‌هایی معرفی شود و روشنگری ویژه‌ای به‌دست بیاورد تا با ظهور و آخرالزمان با چشم و بینش روشن و آگاه، زیست مومنانه و منتظرانه داشته باشد؟

باید به اهل فن و تحقیق مراجعه کرد و با احتیاط به تحلیل نشانه‌های ظهور پرداخت. باید بدانیم دشمنان اهل بیت(ع) خیلی راحت به نقل می‌پرداختند. باید با احتیاط با این فضا برخورد کنیم.

کتاب روشنگری در این باره اگر در ذهن دارید بفرمایید.

آنچه الان به یادم آمد کتاب تعامل شیعیان امامیه با دیگر مسلمانان است که اثر قطوری است نوشته سیدعبدالله حسینی که زیست و تعامل اهل بیت و شیعیان را با مسلمانان درباره نشانه‌های ظهور آورده و مسائل زیادی را پوشش داده. در بررسی روایات نشانه‌های ظهور منابع خوبی برای شناخت سیره اهل بیت و نشانه‌های ظهور هست. این کتاب را پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی منتشر کرده.

درباره فرهنگ و تعامل‌هایی که در صدر اسلام وجود داشته می‌خواهم بپرسم؛ درباره ایرانیانی که در حجاز و شهرهای مهم آنجا بودند به‌ویژه در عصر امام علی(ع) در صدر اسلام. مثلا عرب ما با اینها چگونه برخورد می‌کرد یا عنوان تحقیرآمیز موالی را همان پذیرش ایرانی دگرگون کرد و به افتخار تبدیل نمود. زیرا بزرگان تمدن‌ساز اسلام عموما ایرانی بودند.

اتفاقا یکی از جهاتی که ایرانیان را متمایل به اهل بیت(ع) و امیرالمومنین(ع) کرده همین برخورد بزرگانه آنها با ایرانیان بوده. بخشی از ریشه محبت ایرانیان به اهل بیت این است. البته نه این‌که بگوییم مثلا مسأله فرقه‌ای یا نژادی و اینهاست. نه! چون ائمه براساس آیه إِنَّ أَکْرَمَکُمْ عِنْدَ اللهِ أَتْقَاکُمْ زیست می‌کردند. مسلمانان ایران، روم، حبشه و همه مناطق که نزد ائمه حضور داشتند ائمه با خوبی به آنها برخورد می‌کردند. ایرانیان یا موالی که می‌فرمایید در زمان امیرالمومنین(ع) بودند و اعراب گاهی از آن حضرت می‌خواستند اینها را از خودشان دور کنند و ایشان این کار را نمی‌کردند.

جالب این است که در تمدن اسلامی بیشترین نقش را ایرانیان داشتند.

برخلاف موالی و ایرانیان چهره‌های عربی تأثیرگذاری در تمدن اسلامی به آن صورت بارز نداریم و مثلا یک کِندی هست که اینها اصلا و ابدا به خلاقیت ایرانی و اثرگذاری ایرانی‌ها نیستند. یعنی انگار این تمدن اسلامی را ایرانی‌ها رقم زده‌اند اما هرگز به دام نژادگرایی نیفتادیم و به تفاخر متعصبانه دچار نشدیم ولی آیا به خاطر فرهنگ‌مان این‌گونه بودیم یا به خاطر تقوا و یکتاپرستی و تربیت اهل بیت بود که نلغزیدیم؟ در تمدن اسلامی، ایرانیان نقش برجسته‌ای داشته‌اند و بسیاری از چهره‌های علمی و فرهنگی جهان اسلام از ایران برخاسته‌اند اما الان ذهنیت مقایسه‌ای ندارم. این نشان‌دهنده ظرفیت بالای فرهنگ ایرانی برای پذیرش و خلاقیت است.

جمع‌بندی این بحث آن است که دین و قرآن ما بر دوری از اختلاف و تفرقه تأکید دارند و بهترین راه، تمرکز بر مشترکات و تقویت روحیه مدارا و احترام متقابل است.

گفت‌وگو

انتشارات سروش؛ روایت ۵۰ سال خدمت فرهنگی در قلب رسانه ملی

انتشارات سروش، بازوی مکتوب سازمان صداوسیما، با بیش از پنج دهه فعالیت مستمر و انتشار هزاران عنوان کتاب و نشریه، امروز همچنان پرقدرت در مسیر ترویج فرهنگ، هنر و معارف دینی گام برمی‌دارد. گفت‌وگوی اختصاصی «جام جم» با مدیرعامل سروش (علیرضا رحیمی) نگاهی دارد به گذشته پرافتخار و چشم‌انداز روشن این انتشارات ملی.

لطفا درباره تاریخچه انتشارات سروش توضیح دهید.

سروش ابتدا یک واحد سازمانی در داخل صداوسیما بود اما در سال ۱۳۷۲ و در چهارچوب سیاست کوچک‌سازی دولت و دستگاه‌های عمومی، اساسنامه شرکت انتشارات سروش تدوین و تصویب شد و در آبان همان سال به ثبت قانونی رسید. انتقال سروش از یک واحد سازمانی به یک شرکت وابسته نیز در سال ۱۳۷۸ عملی شد.

پیش از انقلاب اسلامی، فعالیت انتشارات سروش چگونه بود؟

آنچه امروز به نام سروش می‌شناسیم، پیش از انقلاب با عنوان انتشارات تماشا فعالیت می‌کرد و وظیفه انتشار کتاب‌های سازمان رادیو و تلویزیون ملی ایران و مجله هفتگی تماشا را برعهده داشت. اولین کتاب سروش با عنوان «پنجاه سال شعر فارسی بر تربت حافظ» در سال ۱۳۴۶ منتشر شد و اولین شماره مجله تماشا نیز در اسفند ۱۳۴۹ به دست مخاطبان رسید.

پس از انقلاب اسلامی، روند فعالیت انتشارات سروش چگونه ادامه یافت؟

خوشبختانه التهابات دوران انقلاب وقفه‌ای جدی در انتشار کتاب‌های سروش ایجاد نکرد. چند هفته پس از پیروزی انقلاب، با استقرار مدیریت جدید در سازمان صداوسیما، روند چاپ کتاب و مجله از سر گرفته شد. با توجه به تحولات رسانه‌ملی، هم کیفیت و هم کمیت منشورات ما دستخوش توسعه شد. پس از انقلاب، علاوه بر موضوعات قبلی، به حوزه‌های فرهنگ و معارف دینی و ملی و همچنین مخاطب کودک و نوجوان نیز توجه ویژه‌ای شد.

آمار انتشارات سروش در سال‌های اخیر چگونه بوده است؟

از ابتدای تأسیس تا سال ۱۳۸۳، انتشارات سروش ۱۸۷۳ عنوان کتاب منتشر کرده که ۱۳۱۳ عنوان چاپ اول و ۵۶۰ عنوان تجدید چاپ بوده است. از سال ۱۳۸۳ تا ۱۴۰۴ نیز ۵۷۰ عنوان کتاب جدید به مجموعه ما اضافه شده که ۹۳ عنوان آن مربوط به سال ۱۴۰۳ است. همچنین در این مدت، ۲۲۳۰ عنوان از کتاب‌های پرفروش ما در شمارگان بالا تجدید چاپ شده که ۱۵۱ عنوان آن مربوط به سال ۱۴۰۳ است.

برنامه‌های انتشارات سروش در سال جاری چیست؟

در سال ۱۴۰۳، سروش با انتشار ۹۴ عنوان کتاب جدید به فعالیت خود ادامه داد و هم‌اکنون در سی‌وششمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران با ۶۲ عنوان کتاب چاپ نخست در سال ۱۴۰۴ حضور یافته‌ایم. امیدواریم این روند رو به رشد همچنان ادامه داشته باشد و بتوانیم سهم مؤثری در ارتقای فرهنگ و دانش کشور ایفا کنیم.

گردشگری

امکان میزبانی ۲۰ نوع گردشگری در ایران

وزیر میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی گفت: ایران تنها کشور منطقه است که امکان میزبانی و توسعه ۲۰ نوع گردشگری تعریف شده جهانی را داراست؛ از گردشگری سلامت و میراث گرفته تا گردشگری خوراک، کویر، دریا، بوم‌گردی و معنوی. این تنوع بی‌نظیر، ایران را به یک مقصد فرازئوپلیتیک برای گردشگران بدل کرده است. به گزارش ایرنا، سیدرضا صالحی‌امیری در حاشیه اجلاس رسمی وزرای گردشگری کشورهای عضو دی‌هشت (D8)، در قاهره در گفت‌وگو با شبکه بین‌المللی CNBC، ضمن تشریح ظرفیت‌های ژرف فرهنگی، تمدنی و توریستی ایران، با نگاهی راهبردی و از منظر دیپلماسی فرهنگی، جهان اسلام و ملت‌های عرب را به بازتعریف تصویر ایران در ذهن جهانیان و تجربه‌ای مستقیم از یک سرزمین امن، جذاب و تمدن‌محور فراخواند. وی ایران را «گنجینه تمدن‌های تاریخی» و «کانون تعاملات فرهنگی جهان اسلام» توصیف و اظهار کرد: آنچه امروز در ایران در اختیار ماست، سرمایه‌ای راهبردی برای گفت‌وگوی تمدن‌هاست.

رویداد

تدوین سند چشم‌انداز بین‌المللی اربعین

رئیس کمیته فرهنگی و آموزشی ستاد مرکزی اربعین گفت: سند بین‌المللی جامع فرهنگی اربعین با رویکرد تمدنی و جهانی تنظیم و ویرایش دوم شده و پس از آن برای ویرایش سوم در قالب جمع‌بندی نظرات کمیته‌های تخصصی ستاد اربعین ارائه خواهد شد. به گزارش ایرنا، حجت‌الاسلام حمید احمدی خاطرنشان کرد: سند بین‌المللی جامع فرهنگی اربعین باتوجه به جهانی بودن آن که با مشارکت اساتید و دوستان عراقی و چند کشور دیگر تدوین شده، تا پایان خرداد امسال جمع‌بندی می‌شود و سپس برای شورای سیاست‌گذاری به دفتر رهبر معظم انقلاب اسلامی ارسال می‌گردد تا پس از تایید نهایی تصویب و ابلاغ شود.

وی با بیان این‌که در این سند کشور دوست و برادر عراق به عنوان میزبان اصلی نقش محوری دارد، اظهار کرد: این سند به عنوان نقشه راه برای استفاده تا ۱۰ سال آینده با ارائه راهکارهای مناسب، برنامه‌ریزی و در ابعاد مختلف تدوین شده است.

قاب

روایتی از امیرالمؤمنین(ع) در کلام رهبری در نمایشگاه کتاب

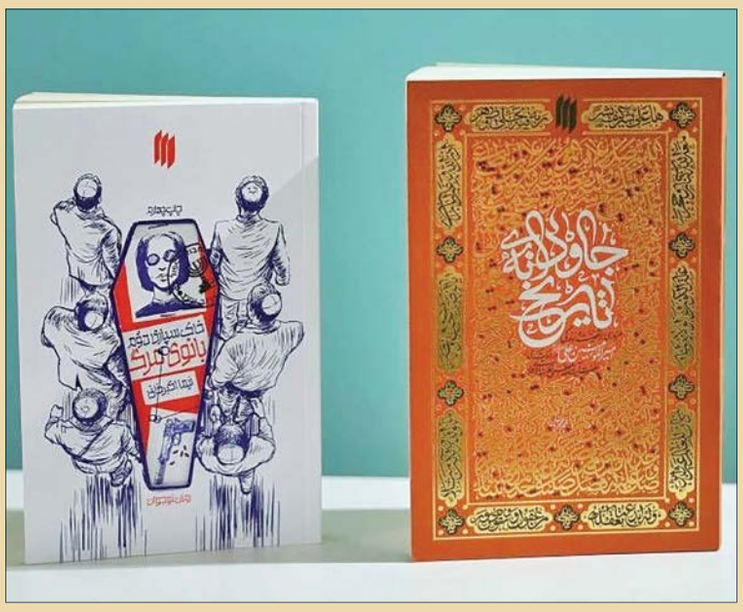

انتشارات انقلاب اسلامی وابسته به دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای، با عرضه دو اثر تقریظ‌شده از سوی رهبر انقلاب در سی‌وششمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران حضور یافته است. کتاب «جاودانه تاریخ» مروری است بر زندگی و شخصیت امیرالمؤمنین علی(ع) در بیانات رهبر انقلاب که با ویرایشی جدید و دستخط ایشان منتشر شده. همچنین رمان «خاک‌سپاری دوم بانوی مرگ» اثر نیما اکبرخانی، روایتی از مقاومت نوجوانان ایرانی برای چهارمین بار عرضه می‌شود. این اثر نیز پیشتر مورد تقریظ رهبر انقلاب قرار گرفته است.